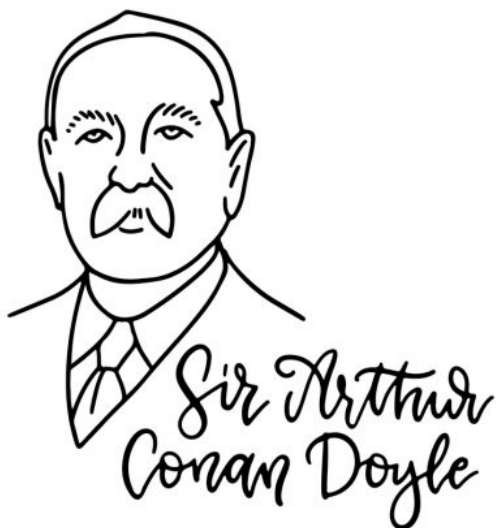

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ: ШЕРЛОК ХОЛМС – ТОВА СЪМ АЗ

© Анна Покровская, автор
© Таня Балова, превод на български език
АРТЪР КОНАН ДОЙЛ: ШЕРЛОК ХОЛМС – ТОВА СЪМ АЗ,
248 стр.

Сър Артър Конан Дойл, човекът, дал на Англия легендарния Шерлок Холмс, ирландецът, роден в Шотландия, е лекар, писател, историк, поет, романтик и апологет на спиритуализма. Конан Дойл е по-известен като автор на детективски истории за Шерлок Холмс, но той е известен и с активната си гражданска позиция като защитник на несправедливо осъдените. Намесата му помага да се смекчи присъдата на негов приятел, обвинен в държавна измяна, да се възстанови законността по нашумяло съдебно дело срещу англичанин с индийски произход, който става жертва на ксенофобия, и не на последно място да бъде оправдан Оскар Слейтър, първоначално признат за виновен в убийството на възрастна заможна дама от Глазгоу. Тази биография, написана от Анна Покровская, подробно и увлекателно разказва за всички прояви на многостранната личност на Конан Дойл. За създаването ѝ са използвани широк спектър източници, които представят многопластовата и разнообразна картина на живота на Артър Конан Дойл.

**За поръчки на книги от сайта
www.paritetbg.com – отстъпка 20%.**

Предпечатна подготовка Паритет ООД
Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-427-2

*„Човек, който чете каквото му падне, рядко
може да се похвали със задълбочени знания.“*

„Етюд в червено“

*„Истинското величие започва от осъзнаването
на собствената ни нищожност.“*

„Знакът на четиримата“

*„На жените никога не може да се има пълно дове-
рие, дори на най-добрите от тях.“*

„Знакът на четиримата“

„За големия ум няма незначителни неща.“

„Етюд в червено“

Съдържание

Творческият метод на Артър Конан Дойл	7
Увод	9
Произход, семейство и детски години	13
Обучение в подготвителното и основното училище	25
Студент във факултета по медицина	42
Първи публикации	45
Лекар в екипажа на китоловен кораб	47
Джоузеф Бел	50
Бакалавър по медицина	57
Лекарска практика в Портсмут	61
Литературна дейност. Първа любов	69
Лекар или писател?	79
Цикъл исторически романи	86
Сътрудничество със списание „Стренд“	95
Илюстрациите на Сидни Паджет	105
Шерлок Холмс и неговият метод	113
Разкази за Шерлок Холмс	122
Нови разкази за Шерлок Холмс	133
Как Конан Дойл измисля един планински ски курорт	141
Преместването в Давос	145
Пътуване до САЩ	146
Пътешествието до Египет	150
Новата любов Джин Леки	155
Англо-бурската война	161
Баскервилското куче	164
„Войната“ със суфражистките	174
Случаят „Джордж Едълджи“	177
Животът продължава	182
„Човекът от Пилтдаун“	186

Конан Дойл против Бърнанд Шоу:	
Спорът за „Титаник“	190
На фронта! „Собствената“ армия на Конан Дойл	192
Спиритизмът	200
Феите от Котингли	204
Двамата мистификатори:	
Конан Дойл и Хари Худини	207
Отношенията със събратята по перо	211
Изчезването на Агата Кристи	215
Последно пътуване	232
Приложение	
Адриан Конан Дойл.	
Из книгата „Истинският Конан Дойл“	237

**ТВОРЧЕСКИЯТ МЕТОД
НА АРТЪР КОНАН ДОЙЛ**

Артър Конан Дойл
(1859 – 1930)

Увод

Един ден, малко преди да почине (7 юли 1930 г.), сър Артър Конан Дойл едва стига до бюрото си, взема писалката и придърпва лист хартия. През предишните месеци е трябвало да пише много, предимно писма – лични и до вестниците, но тази сутрин му се прииска да нарисова нещо. Напрегнато вторачен дълго работи върху скицата: изпипва сложните подробности, оформя надписите, а когато вдъхновението го напуска, поглежда през прозореца. Накрая оставя писалката и отмества готовата рисунка.

Днес нейно копие е изложено в лондонския пъб „Шерлок Холмс“. Там е изобразен изпохапан от оводите товарен кон, който мъкне каруца, готова всеки миг да се катурне от тежестта на струпаните в нея сандъци. Върху всеки от тях има надпис, който отразява една или друга страна от живота и дейността на Конан Дойл: „Лекарската практика“ подпира „Историческите романи“, „Изборите“ са стоварени върху „Изследвания на психиката“, по „Разкази и пиеси“ подскачат „Поезията“ и „Голямата война“, но може би най-тежкият сандък, затиснат между „500 лекции“ и „Пътешествието до Австралия през 1921 година“, е „Шерлок Холмс“.

Конан Дойл е образец на разум и сърдечна чистота. Тези, които го интервюират, остават изненадани от неговата непосредственост и пълната

липса на претенциозност. С годините Конан Дойл с неговите натезжали клепащи, провиснали мустаци и все по-широка талия заприличва на морж. „Той беше едър, пълен и наглед тромав – пише един от приятелите му, – с неговото неповратливо тяло и с ръце като два вестфалски пушени бути изглеждаше по-скоро като фермер, а гъгнещият му нервен и накъсан говор приличаше на бреговете и хълмовете на Шотландия.“

Външността е измамна. Зад кроткия и сънлив облик се крие човек с твърди възгледи, понякога може би абсурдни, но дълбоко искрени. Животът на Конан Дойл е върволица от героични кръстоносни походи и спиритизмът е просто последният от тях. През 1890 година той предупреждава, че новият метод за лечение на туберкулозата е несигурен; през 1902 година защитава британското правителство от обвиненията, че води Англо-бурската война нечестно; през 1906 година ратува за узаконяване на разводите; през 1910 година осъжда зверствата в Конго и защитава Оскар Слейтър, който неоснователно е обвинен в убийство; през 1914 година предупреждава за заплахата Англия да бъде блокирана от германски подводници. И всеки път се сражава храбро и умело, като използва дарените му от славата предимства и вроденото си красноречие. Много от нещата, за които се бори, са посрещнати на нож, но той поставя личната си чест над общественото мнение.

Разбира се, че с победна крачка през цялото му

творчество минава Шерлок Холмс, чиито приключения според автора са съчинени в друг, по-непретенциозен стил от останалите му разкази и романи. *„За него писах много повече, отколкото възнамерявах – признава Конан Дойл през 1927 година, четиридесет години след като излиза първият разказ за Холмс, – но добрите ми приятели тласкаха моето перо, защото непрекъснато искаха да научават какво се случва по-нататък. И стана така, че от сравнително дребното зрънце израсна чудовищно растение.“*

„Чудовищното растение“ заживява свой живот. Имената на Шерлок Холмс и доктор Уотсън станаха нарицателни и влязоха в речника на английския език – казва издателят на творбите му в списание „Стренд“ Гринхоф Смит. – Всеки автор би се гордял с подобен подвиг. Няма съмнение, че Шерлок Холмс е най-популярният и известен на всекиго герой от английската литература.“

Днес Шерлок Холмс се е превърнал в културен архетип – подобен на Робин Худ, Ромео и Жулиета или тримата мускетари. Децата от Заир или Тибет го разпознават от картинките също така лесно, както разпознават Санта Клаус или Мики Маус. Неговият образ фигурира в безброй книги, филми, телевизионни сериали, мюзикъли, театрални постановки и дори в един балет. Неговият познат ястребов профил срещаме по чайници, шахматни дъски, чинии, настолни игри, компютърни програми и обвивки на дъвка. Той има фенове, чието преклонение граничи с мистичен култ. „Шерлокианци“, както наричат себе си те, се срещат във всяка част от света и с все-

ки изминал ден – все повече в интернет. Те разискват такива въпроси като например колко дълбоко в олиото може да потъне в горещ ден стрък магданоз или къде все пак през войната е бил ранен доктор Уотсън.

Но преклонението пред Шерлок Холмс често пъти се придружава от пренебрежение към Конан Дойл. Понякога го споменават като човек, който случайно е бил наблизо, когато Холмс се е явил на бял свят или според израза на други „шерлокианци“ е бил литературен агент, спомогнал да се публикуват записките на доктор Уотсън. Подобно отношение доста би натъжило Конан Дойл. Когато говори за Холмс, Дойл наистина омаловажава заслугите си, но същевременно много добре си дава сметка, че се е захванал с второстепенен литературен жанр и го е извел на широк път.

Често пъти Конан Дойл е представян като мразещ Шерлок Холмс, но това не е съвсем така. Вярно е, че понякога прочутият герой му втръсва до прилошаване и за това говори опитът му да го убие, за да се отърве от него. Но през последните си години писателят се примирява с очевидните неща: *„Не мисля, че по-лековатите ми творби са ми попречили да проуча границите на възможностите ми в такива разнообразни творчески области, каквито са историята, поезията, историческите романи, психологията и драматургията. Ако го нямаше Холмс, едва ли щях да направя нещо повече, макар той може донякъде и да е попречил да бъдат признати по-сериозните ми литературни творби“.*

Произход, семейство и детски години

Артър Конан Дойл в процеса на творчеството.

В мемоарната си книга „Спомени и приключения“ (Memories and Adventures) Артър Конан Дойл с известно самочувствие отбелязва, че може да проследи родословното си дърво петстотин години назад. В „Английски биографичен речник“ представителите на Дойл от преди пет столетия не се споменават, а първият, който влиза между страниците

на справочника, е дядото на писателя – Джон Дойл, син на ирландец от Дъблин, отявлен католик, който някога е притежавал големи имения, но по време на Реформацията е прогонен от земите си и е принуден да се захване с търговия.

Дойл (Doyle) е на деветнадесето място в списъка на най-популярните ирландски фамилии. Смята се, че тя произлиза от гаелското Dubh-Ghail („мистериозен чуждоземец“). Така местните келти наричат викингите, дошли в Ирландия преди повече от хиляда години.

В семейството на Артър Конан Дойл обаче има различни версии относно фамилните корени. Самият Конан Дойл отначало смята, че дедите му са живели в Олстър, но по-късно е на мнение, че ирландските Дойл са били младият клон от стафордските, които участват в англо-нормандското нахлуване в Ирландия през 1169 година. Има и друга версия, според която неговото генеалогично дърво се корени в Понт-д’Ойли, местност близо до Руан във Франция, и в нормандското семейство Д’Ойли, което през XII век получава собствен герб, а през 1066 г. участва в нахлуването в Британия. През 1033 година Едуард III дарява земи в графство Уексфорд (в Югоизточна Ирландия) на някой си Александър д’Ойли. Но в рода на Дойл има и такива, които предпочитат да свързват фамилията с Фолкс д’Ойли, съратник на Ричард Лъвското сърце.

на рода на Дойл. Освен че през 1313 година Еркюл Дойл е обесен за палеж на имението „Фермой“. А през 1642 година Джеймс Дойл е обвинен в държавна измена.

Едва през XVIII век фамилията Дойл набира сила – тя включва четирима баронети, един епископ и прочутия художник и карикатурист Джон Дойл, роден в Дъблин през 1797 година. Той има значителен принос в историята на световното изкуство и литература, като слага начало на именитата династия: неговите потомци са единствени представители на една фамилия, споменати в „Британския национален биографичен речник“ в пет различни статии, като става дума за представители на три поредни поколения.

Предците на Джон Дойл имат нелека съдба, родът им обеднява заради строгите закони против католиците и през 1762 година губи последното си фамилно имение в Уексфорд. Когато се ражда Джон, баща му Джеймс Дойл фигурира в градския регистър като търговец на платове, който живее на „Ендрю Стрийт“ № 15. Братът на Джон – Джеймс, става свещеник, а двете му сестри – монахини, но Джон остава мирянин до голяма степен благодарение на таланта си на художник, който се проявява още през детските му години. Когато Джон Дойл навършва двадесет, той заминава от Ирландия за Лондон и става професионален художник. Първата си награда получава още като осемгодишен, после учи в Кралското рисуващо училище в Дъблин. Джон Дойл